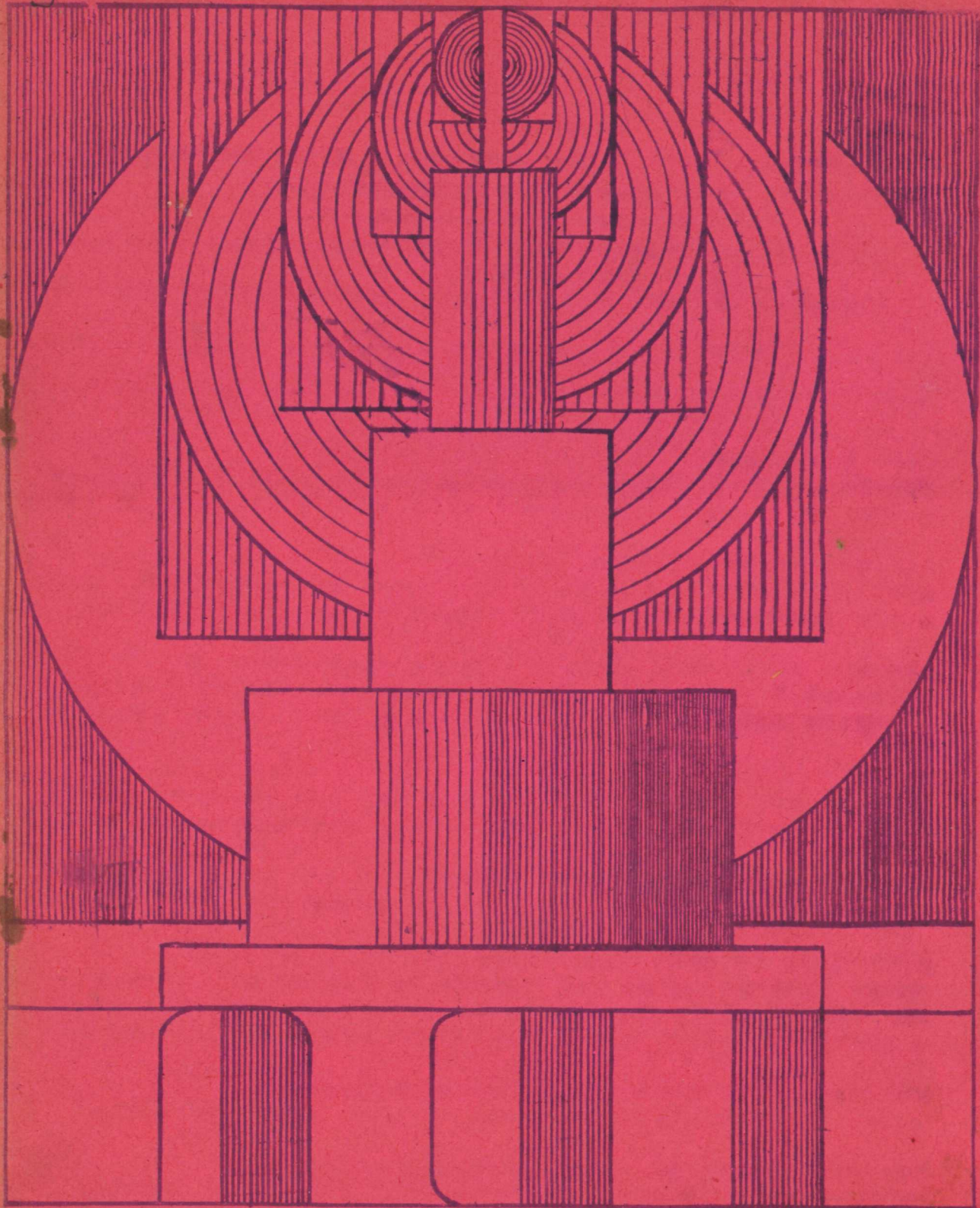

Aj. I 786

K E V A D .

Ah sellast võidurõõmu
 pääseb harva paisust,
 kui näed, et segamini paisat
 talve garderoob;
 Kui päike vallatu
 kosmose kangest kaisust
 kõik ümber kallat lõhnaõliid
 särasilmil joob
 ja tuule hiiliid
 aroomid, värvid uute päeva puhuvad,
 veed sulisevad puudri uhuvad
 ja avab silmad kevad
 neitsilik noor.-
 Ah rõõm siis nutta naerda,
 suikuda ja tantsida,
 puid süleleda, igat tõusvat lippe suudelda,
 et jälle ant su taeva mõõtmatusi vaadelda
 ja tervitada lõokeste tiriliri
 ning olla inimene säälpool sünget elu!
 Alik.

To my little Ly.

Ons vale see	My little Ly,
on tõde ta	See kord ju nii;
läheb lahku tee,	Su silme pai
mis lõputa -	sõi lõpuni -
vast tead Sa?	ja siiski ei !-

A l i k .

" P H I L I P S " L I O V O L T I .

Oli õõ, oli raske ja pime;	Keda, keda ma otsisime
nagu Lasnamäe valge laeva	- kas sa tead, kas sa tead, kas
sügis nõud olid summutand taeva.	olid valged ju va (sa tead -
	(rjude read
Nagu varjud me laskusime,	- Nägin, sõber, neid valgustet
süda südamel sõnatult surru	valu tuksatas teadvuse ridu,
alla saõ ja tormide kurru.-	-oli valgus kord meiegi ringi!
	(mingis.-
Oli valguse masendav pidu,	
nil sa särasid südames, päike;	
ent sa kestvuseks olid vist väike!	Alik.

7. Džon.

Ole sa õneline, e Videviku III klass, sest pead kõrgelt hindama asjaolu, e: sul päälle kunstnikkude, spordimeeste ja teiste tähtsate isikute ka mõni kleun leidub. Ei maksa kaukelt tsirkust ega palagani otsidagi, Džon asendab seda kõike - kas naera end või lõhki. Sellest vist tema nimigi: seda sorti mehed on ikka kas Maxid, Lexid, Bimid, Bomid või ka Džonid. On suurimaid optimiste: ära räägigi temale, et elu on vilets. - Kui sul on kurb - siis saavat lihtsalt sellest üle Džon soovitab sul "kalale minna" - olgu see suvel või talvel.

Halb? Ah, ära räägi, kõik on lilla!

Ja tõsi, ka tema nägu on lilla, eht optimismi peegeldaja - ikka naiivnaerus, lai... Ja hääliitus! Kumlge ainult tema pikka häälik a-d, mõne kaasvõitleja läbikukkumise puhul, viimase loorberite teenimisel - see vibreerib nii opti- mistlikult ja kutsub tingimata teiegi muige välja.

Ainult kahju, et meie ajaloolane keelas ära, respektiive, ei soovitanud seda häälikut üksikult sagedasti tarvitada, sest a-le võivat ka b-e järgneda ning Džon on selles suhtes nüüd tagasihoidlikum.

Nagu loodud näitlemiseks näoga: siin-naerus ja süäl samas - lapsikult sissekukkunud oma - nagu siis, kui ta kord tahvli naelale rippuma jäi.

Oli küllalt hale juhus: bilanss - kadus, inventar - rebenes ja klass - naeris päälegi!

Algab harilikult oma debiiteerimist sissejuhatava käraga ja käte - vehklemisega: on määratsev lõvi ja tuuleveski sarnane; järgneb seletuste andmine eesti või saksa keeles, viimaks eriti siis, kui Džon on "P o l e P o p p e n s p ä l e r i s t" inspireeritud.

Vist näletatakse kui Džon mitte "S c h ü t z e n h e f s a a l e ' s", vaid klassis andis "s e i n e e r s t e V e r s t e l l u n g 'i t", vedades tuntud silmapunnitavat spordimeest nagu "H e i l i g e G e n v e v a t", õigemi- ni, kui ahvi oma järel. Nii esinebki vahel partnööriga.

Kui näitlejal ja klounil, on Tal ju kerge seda leida: Küll tunneb Lexi-Max, küll ahvi-ahv. -

Aga kas ta ei soovita mul juba "kalale minna"?

-y-

Supercatiiu: „Armas kompaniiu, kas
sa oi tunne, et kevad
tuleb? - minu siida lool
juha pat ja pat.“

K. SASS.

Kui kogemata pähe tuli mõte
 mu süngest olemisest vaangina,
 siis jälgis võrratu mind õudne tõde:
 momendil sel sain palju vanemaks;
 ent elu juhtijaks sai uim võte -
 et pagen - leiän aja soodsama,
 kuid lamasin ma liikumata süngis
 kui ümber mu surm võidumängu mängis.

Kui aga ärkav hommik idas koitis
 või läänes suri eha, sedamaid
 surm oma kõhtu inimlihast toitis,
 kuid juure toodi ikka surijaid.
 Või jälle hämaruses tuli loitis -
 käis kogupauk ja kustus elu vaid:
 laip lumme jäi kui tunnistaja Ajas,
 et viletsaid ei ole tarvis majas.

Neid sündmusi ei tarvis imestada
 kui jälgida vaid elu säädusi.
 Uus ilmakord kui sünnib, sureb vana
 ja oma trooni annab uuele.
 Kes pooldab vana, see peab kannatama
 või tunnistama uue voorusi.
 Uus ilmakord mind nõuab - sama raskus
 ja algusest mu südamele laskus.

Too mure nagu kasvav vähk mind piinas,
 sest veri täitus tema rakkudest;
 käis õudne surm mu ees kui uduvinas,
 mull'-iga sammu pääl kätt pakkudes.
 Ent siiski kauguses mu elu sinas
 truud pešina mu haavu lakkudes:
 Uus ilmakord - mu oma õnnis aade,
 miks tema ees peab kustuma mu vaadet

Minä ühelt poolt ja kutsus rahvustunne,
ta kõrval seisis sündiv ilmakord.
Neist mõlemale soovisin ma õnne -
just selles seisis raskus sedavõrt:
Türanniat me mattes surmaunne
ta hauda kaevame, saält vaba kord
end noore päikesena ajab üles,
Koit - rahva võim saäl istub ema süles...

Kui kunagi õõ järel sündiv päike,
nii kalliks sai see laps mu hingele.
Kui teda murda ahvardas vast äike,
see sünnitas ka valu minule.
Kui arvestada - Laps et oli väike,
siis seda ligemal ta hingele.
Ent alupööre - Lemmiklapse vastu,
kui rasked olid mul need sammud astu!

Oh Venemaa, kants tugev vabaduse,
su vaenlastega ühes võitlen ma.
Neil aitan purustada oma aate
maailma - hävitada vaba maa
kes tahavad, ja uuesti türanni
saäl valitsema panna rahvaid nad.
Judenit siin - ma nagu tema ori;
Denikin saäl - ka tema olen ori.

Kolčak ka tegutses saäl idas kaugel.
Tol admiralil kuulun muidugi.
Just sellepärast veereb pisar laugel,
et nimetust ei kuule kunagi
ma tolle maa ju mida hülän koduks
ei nende poolt, ma kelle olen vang.
Neil üldse tundmatu on minu Eesti,
vaid ikka kõnelevad: "Caari eest te

tööliste Venemaad ju hävitate!"
"Teil', Vabaduse pojad, vannun ma:
Mul tõesti pääs ei ükski hulkuv mõte
ei ole soovind elu caarile;
töö tuhinas te ise unustate,
et mul on kuski kodu, rahvas ka,
tükk maad, ja seda nimetan ma - Eesti,
eiaju säsis leia aset teised.

Mind kutsus selle rahva rahvustunne,
ma misukese rahva olen poeg.
Kui süüdi olen - suigutage unne
mind - süüdi ses, et pole süündind poeg
ma ilma rahvale, kel poleks õnne
olnd näha Vabaduse aatlejaid -
suursüüdmuses vaid relva kätte võtta
ja oma Vabadusel' vastu tõtta -".

"Miks tarvitad sa kahekeelset kõnet!"
mul nõnda kostis nende ütetus.
Kuis väljendan ma oma õiglast tunnet -
ei aita üks, ei teine seletus.
Kuid üks jääb kindlaks - kutsus rahvustunnet!
Las' olla kõikuv teie oletus,
et isaks mul Judenitš või Denikin.
See vale pääl' te tähelpanu juhin.

Kõik lootused mul saada vabadusse
ja näha taevakummil päikest veel,
said maetud valudega kannatusse.
Uus löök ent haigutas mul jälle eel:
On fakt, et nende vastu lahingusse
ma tõttasin me Vabaduse teel.
Ei ükski põhjus tõde teiseks loo,
kas rahvustuane, miskin muu on too.

Kõik süüdistused võeti liiga raskelt.
Sest koormast loodi mulle nimetu
teejuht; sel pärast andsin nimeks - saatus.
Siit päale algab mängu saatus mu.
Ta kingitused võtan vastu karskelt,
et olgugi nad kaunis õudsed ju:
Kord tõi ta õudse sõnumi mu kõrva -
eest tegude mind mõistetud on surma.

Jäin inimeseks, kelleks enne olin,
sest ilma mõistmata ju olin surm.
Kui vähe aga tervisele tulin,
sest otsusest siis olin täitsa tumm.
Veel hinges hoiti, sest et haige olin
ja oodati vaid tervekssaamist mu.
Kui terve ju, siis otsus täidetakse -
mind igaviku riiki saadetakse.

Siis unustasin oma oleviku.
Ka kadus veene see, et olen noor.
Vaim mälestusse lendas mineviku,
kust kujusid tõi kaasa killavoor
ja ladus teele minu igaviku;
neid kattis aga röske uduloor.
Vast vaevalt mõni jalga liigutas
toost ajast, kui mind ema kiigutas.

On kaunis värske hommik, süles ema
lee tule juures istun; silkitab
mu pääkest õrnalt rakkuskäsi tema;
Vend samavanune ta teisel käel.
Nii ehtast loitu annab tulekuma
ja ukse päale keegi koputab...
"...mu pojakesed,..." räägib emahääl,
"te isa kaugel, kaugel sõjas saäl,

Kui Jaapan löödnud ju, siis tuleb koju,
teid võtab põlvele ja kõneleb:
"kui kasvad suureks sa, mu kallie poju,
ja sõjaprasu kuski põrutab,
siis lähem ma, ei jää ka teie koju..."
Teas tugev käsi uksele koputab,
uks avaneb ja stuppa astub sõdur,
näost kahvatu kui kaheaegne põdur.

Kui hirmund põgenejad alla laua
me vennega eest mehe jooksiime.
Ta soojil sõnul meelitas meid kava,
kui nagu penid välja tulime
ta juure me, kes kandis nime -- isa.
Suur Ilmasõda algas verine,
maailma täitis ahastuse kiisa:
viis jälle kodust ära meie isa.

Just päevapäält said aastan kannatada,
siis langesid sa keisri, usu eest.
Su valu ees ma tahtsin palvetada --
ööd päevad nõretasid silmad veest...
Poeg Sinu surma tahtis lunastada.
mu kaksikvend seks tundis endas meest.
Õöl ootasin ma venna oma kõrval...
Laps oli läinud, leidsin ainult kirja.

Pool aastat keerutas ju ratas aja,
vend tuli sõjast, säärel haavaarm,
nael pitsat -- sõjakolleduste kaja:
need näitasid, et saatus olnud karm,
kuid mida on siis sõjamehel vaja!
Tad siiski kutsus koju emaarm.
Vend pajatas mull' sõjalugusid
ja rõakis kangelaste tegusid.

Mus palju ärkas pühi valmistusi,
ning vennalt aset hinge südidus
tõi silmi ette sõjakangelasi.
Kord tahtsin olla nende ridades:
Kuipalju muutus eluks unistusi -
ju sangarmeelseil teil käib kaduvus
ning saladus; ja nägematud tiivad
mind vaikselt lennul igavikku viivad.

Kui kustub öö ja ärkab hommik idast
ning lääne poole sammub päikene,
siis, Vabadus, mu äsja vaikind rinnast
vii viimne ohe minu Bestile!
Kui siiski tõused enne verepinnast,
mu korjust süleleedes naeratud:
Siis kustu sääl, kus kustus minu elu,-
jäab sulgi nägematuks võidu ilu!

Kui ühe hommiku veel ära ootsin -
kolm sõpra olid läinud surmateed.
Küll sündmus kurb, kuid pääseda veel lootsin:
nad terveks said, ent olin haige veel.
Veliikaja-jõe kaldal ohe kostis -
neid Peipsi-poole kandsid külmad vood.
Et siiski, Besti, võta vastu pojad,
kel, sihiks olnud ainult Sinu kojad!

Ja kelle surm küll andis Sulle elu.
Oh Vabadus, Sa anna neile keed,
kel sihiks olnud Sinu püha ilu;
ja Priius, krooni omiks ainult need,
kes Sinu altarile toonud valu!
Oh veres sündiv Hommik, näita teed:
"Kuid vennad, ärge tapke inimesi,
te sellega ei võida vabadust!"

järgneb.

TEMPORA MUTANTUR, ET NOS MUTAMUR IN ILLIS.

A. ZIRK.

Järg II.

välja sirutades. Et siin midagi teha pole - oli selge ja tuli ära oodata, mis edasj tuleb. Teiste käest sai ka pataljoni ülemä nimi ja aukraad teada - kapten Canlup. Võib olla inertsil mõjul tahaksin oletada, et see on lühendatud Canis lupus +), nagu diviisiülem - divül. sõjaminister - sõmin, patarei ülem - patül jne... Patarei ülem tuli vaatepunktist kpju ööse. Järgmisel päeval küsis palju patsiente on, ilma et ettekantust sõnagi lausunud oleks. "Kannataja" ise ka sellest ette ei kannud ja sõitis patüli loaga Valka. Varsti sai patül asutava Kogu liikmeks, kuna väike sell, ajapikendus taskus, Pärnu kalapüüki kerraldama sõitis.

1919.a. september.

Päike kiirgab värvirikastel puulehtedel. Irboska jaa mast vassakut kätt on kõrge mägi, kuhu otsa ehitatud kõrge vaatetorn. Patarei, mis vahepeäl ümber ristitud, pommitab umbes 10 versta kaugusel asuvat vene küla, kus maakuu lajate andmetel punased sees. Siin kohtavad jälle tuttava kiikriga vaatleb kapten Canlup, kui jalaväelane suurtüki kuulide lõhkemist ja imestleb, kui must tolmu- ja pori- sammal üles tõusis. Väiksel "sellil" on inglaste kummisäärikud jalas. Ei tea, kas tõmbas see tähelepanu, tundis hr Canlup võib olla ära, või oli muud põhjust, kuid varsti pöördub kummistsaabastega mehe poole ja ütleb: "Näe, mehe kummist saapad jalas!" "Jah, ega nad suured asjad pole; soojaga ei lase higi läbi ja külmal ajal on külmad. Ainukõige aeg on kevadel ehk sügisel märja ja poriga!" "Kas ne ka rasked on?" "Olge hääd, kergitage!" ulatab jalast tõmmatud saapa h- ra Canlupile, kes ka saabast kergitab. "On nad ka parajad ja vastupidavad?" "Ei ole!" "No ja, inglased saavad ju meile "ersatz" materjali!" "Jah, aga inglaste jalad on lühikesed ja laiad ja nende jala järele on ka saapad tehtud. Ega nemad teagi, et eestlastel niisugused lei valapidad all on!"

1922.

Kapten Canlup saab ülendust alam-polkovnikuks ehk praeguse ümbernimetuse järele kolonel-leitnandiks ja lähed reservi oma Ülikoolilinna maakonnas asuvat teenete ees

+) Ladina keele sõnaraamat näitab, et Canis lupus emakeeles tähendab - hunt.

saadud talu pidama. Tihti võis näha, kuidas sõitis lin-
nast koju, plaanvankriilt pikkade õlgede ripnedes, endist
mõisnikkude sõiduriista meeletuletav pikk piits õlal, proua
kõrval. "Tuttav" oli ikka aktiiv-teenistuses ja ja Ulikoo-
li linnas.

1924.a.

Ei saa hundist karjakoera. Juba on näha linnas politse
munder seljas, vahest ka kaitseliidu oma. "Postileht" tõs-
tab kisa, et kahte kohta ei tohi pidada, kuna juba üks amet
täit töömehe jõudu vajab. Tagajärg - viskab esimese ära ja
valib viimase.

1925.a.

S ü g i s e l. Suured Otepää manöövrid. Kaitseliitla-
ne mundris sõidab autoga ja lööb lahingut kaasa fotograafi
aparaadiga. "Wäike mees ratsutas "Volkavolka" (hobuse ni-
mi) kaasa. Filmituna võis "Apollon" näha.

T a l v e l. Maleva lipu kätteandmine maakonna linnas
raatuseplatsil. Endine alluv leitn. Bund, müüd minister, on
sõitnud seda pidulikult toimetama. "Oktoober" pääs, esitis
kindad käes, pilk kõrge ja kauge, suure saatkonna saatel
annab ta suure tseremooniaga lipu, mida enne lutteri ja
õigeusug vaimulik õnnistanud, hta Canlupi kätte, kes nähta
vasti mingisuguse vana traditsiooni põhjal põlvitades se-
le vastu võtab ja säälsamas oma praegusele alluvale edasi
annab.

1926a.

Tuttavad kohtavad "Widevikus", küll ei teretata, ei
pigistata kätt, ei tehta ka noogut-noogut, kuid silmadega
tuntakse üksteist tihti koridoris.

O tempora. o mores!

Ei ole siin vahe nii suur, kui vanasti, kuigi paar
klassi. Vastased on koolivendadeks saanud! Tutvus, mis
tehtud Petserimaa mägedes kuulide all, jätkub siin rahu-
likult klassiseinte vahel raamatute taga.

On ju rahuseg maa pääl!

00--00

Jansikene.

KATKE KOOLIELU MÄLESTUSIST.

järg II.

Tuli tagasi tolmune ja higine, kuid rõõmuläige näol. Ta
oli saabastega kaasas keitutanud õhuvaigu avause, sellega
tee kirjadele teisi klassi. Tanasest pääle anti kirjad

Iibisele, nii oli leiduri nimi, kes ronis nendega ahjutaha, koputas kolm korda seinale, ulatas siis käe kirjadega torusse ja vastasolev käsi võttis nad. Kui teisel-pool vastused valmis, koputati ka kribiri-krabiri oli Iibis ahjutaga, kust tõi kirjad. Palju päevi pidas Iibis oma uhket ametit. (peale tema keegi ahjutaha ei mahtunud) kuni kord ta käsi veidike pahasti käis - ühel õhtul kahtles Iibis, kas tänased kirjad august läbi mahuvad (nii palju oli neid) ja ronis vaevaga ahjutaha. Koputas - ei vastust mingit. Ootas ja põtutas, siis neljat korda, sest ahi oli täna väga kuum, seega raske oodata. Harjumata käsi võttis talt kirjad. Samak hetkel, kui Iibis pea ahjuvahelt pistis, avanes uks ja eesti keele õpetaja preili K. astus klassi. Nägi Iibist ja käsutas ta ahjutagast välja. Kui kõigile nähtavaks sai Iibis, siis pääsis valla naer, mis rauges, kui preili omast naerust vabanes ja vaigistama hakkas. Väike kogu oli üleni tolmune, valkjad juuksed kohutavalt sassis, pikerguselt tedretäheliselt näolt veeresid suured higipisarad alla ja sinistest silmadest sähvisid üle hirmu ja häbi laigud.

"Mis sa seal ahjutaga tegid?" küsis preili. "Otsisin saapaid", vastas küsitav, värin hääles, "Muud ei midagi?" - "Ei!" - "Kas tunned, mis need on?", küsis preili ja tõstis seljategaoleva kirjapaki Iibisele silmade ette. Küsitav kokkus ja vaikis.

"Ma ei tea ka, mis sa mulle andsid, aga vaatame", lausus preili nõökvalt, ning võttis pealmise kirja, mis järgmiselt kõlas:

" V. A. Preili

Koidula Luha!

Tere Koidula, kuldne lind,
vaimus tulen vaatma sind.

Kuule minu palve häält,
võta koorem rinna päält.

Palun vabandust, et tülitän!

Austusega Elmar Iibis.

Kuulajad ja lugeja pahvatasid naerma, aga Iibis punetas vähina, ning ta siimis olimeidagi niisket märgata. Preili läks, kirjutas Iibisele märkuse ja viis kaasa kõik armulood, pilke ning sõimulaulud. - Rauges nüüd pikemaks ajaks kirjavahetuse palavik, et otsida jällegi uusi võimalusi edenemiseks.

Tartus, 24.11.26.

Pühade eel ilmunud rikkalikust kirjandusvarast puntuksid mulle nii mitmedki raamatud kätte, nende seas ka O. Lutsu "Ants Lintner".

Luts on mind teataval määral just sellest küljest huvitanud, et tema loomingus tundub looja-autori hinge tõus või mõõn; looming tähistab padrikuid, kus kirjanik uitamas. Tähenadatud jutustuse nimiesas esineb viimase kursuse üliõpilane, hallivõitu iseloomuga, tubli tuupur, põhimõttega; et "vaeste inimeste laps peab hästi õppima". Ants Lintner tutvub ühel sünnipäeval arstiteaduskonna üliõpilanna Lea Iltaliga, maakoha ja villaveski omaniku tütrega, vahekorrad tihenevad ja mõningate kalkulatsioonide põhjal järgnevad õige ruttu pulmad. Reljeefilt paistab silma päätegelane: maamaiguga popsipoeg, tagasihoidlik, leplik, moodsate korporantlannade arvates - "sanota simplicitase" taoline, kuid edasitungija, tubli rükkija väikese ideaali poole - "lõpuks - siis koht". Avastades oma hinge sõnab: "Pole mul raha ega pole rikkalikku kära nagu mõnes teises. Südames väiksed vaimustused ja hirm, pisut tõusnud kindlalt pinnalt, varssi langen alla tõelikkusse, ei saa minust iialgi meest, kes sammuks või lendleks julgesti....."

Lea Iltal, kleopatra välimusega, vana "fiilia" omab kindla ja tugeva iseloomu, kuid tema kuju karakterimine läheb Lutsul jutustuse lõpu poole ebaselgeks ja uduseks.

Luts ei armastaks nagu oma jutukangelastega kaua koos olla; alul rahulikult keritud jutulõng läheb edasi rohkem ja rohkem sassi; tegevustik muutub kõredaks, kiireks, farsiliseks, nagu tahaks autor kõigele kiiresti lõppu teha.

Villaveski omanik hra Iltal, "külaülikooli lõpetanud", mitte elupõlgur, elab ebaoludekohaselt, hasardib ja, viies majapidamise pangroti järele, tahab oma tüdart õnnelikuks teha, mehele panna. Objektiks, kellele oma Leakest "kaela määrada", valib meie Antsu, kui turjaka, tööka mehe.

Ebaloogilisusena paistab olevat, et hra Iltal, elukoolist läbikäinud isik, ootab peaaegu pankrotini ning alles siis katsub vähe tundud Ants Lintnerit farsilise kiirusega oma tütreaga siduda. Rutt on ka edasi: veskimüük, pulmad 3-4 nädalajooksul, Tartu kolimine jne...

Suurim ebaütlus tundub Lea iseloomu järsus pöördes halva ja ulaka eluviisi poole ning tema moraalses lange-mises, mis pole jutustikul tegevustiku läbi kuigi võrra põhjustatud: liiga kiiresti on sisemine tegevus kõigutatud. Seega tõesti "lühikesed ja kurjad olid Ants Lintneri elupäevad, algas moodne orjapõli."

Meiepäevade eludraama jägki lahendamatuks, elu kujuneb seda igapäevasemaks ja rõhuvamaks.

Keni mõtteid vilgatab raamatus meie põleva haridusküsimuse, ülikooli küsimuse ümber. Naisüliõpilased kaebavad: "Oh, milline tüdimus kõigest sellest. Mehele! Ei taha õppida - lollus...!"

Kõrivaltegelane kunstnik Markus eitab üldse üli-kooliskäimist ja eriti naiste ülikooli, sest "üks mõistlik supp naiselt väärib rohkem kui nende Kant või Newton."

Hra Iltal küsib kord: "Olete astunud ülikooli. Tahate teiegi põdeda seda moodsat haigust?" Ja Ants Lintneril pesitseb pääs mõte oma tulevast last ametit õppima panna, seega tüürimine töökooli juure!

Kokkuvõttes: Ants Lintneris ei enam märkigi rõõmsast tootslikust optimismist, vaid elunured igapäevase halluse rüüs, vastavad meile kummaliselt igalt poolt otsa.

J. Mägi.

Igas inimeses asetseb loom ja vaim, ja nende mõlemate vahel on alaline võitlus. Kuigi küll vaim kõrgemal astmel, tõuseb sagedasti loomaline instinkt kõrgemale temast ja annab tunnistust sarnanemises loomale. Sellepärast võitleme nagu loomad, haavame ja teeme haiget üksteisele, tundes rõõmu loomalikkude kirgede võidust.

A. I.

Oli kuulda: Meie
Don Quijote mine-
vat varssi sõja-
värre.....

27

Räägitakse: Temast tulevat saäl tubli
ratsamees väga.....

R ä ä g i t a k s e , e t -

- kui Pännu iseloom paremaks muutub, siis tõuswat päike läänest ja minewat itta looja;-

krausil olla oma väikseuse peale waatamata hirmus suur süda; -

- kui keeris kord selle maailma-elu keerisesse satub, siis saawat veel alles üks keeris ja mis vana keerise sarnane- gi enam pole;-

Agolf eskawat nii kõvasti oma portfelli vastu maad visata, et sealt pisikesed kuradikesed wälja kargawat;-

- karu omawat suurepärase liikmete-painduwuse: ta wõiwat mõlemad tagumised jalad korraga ninast kõrgemale tõsta ja nad ka kaela taha pannes sõlme köita;-

- kui Elmar ja August kord tülili lähevad, siis naerwat kolmveerand kolmandat klassi, nii et silmad märjad;-

- kui revolver loosiga miljoni wõidaks, siis joovat ta kõik Tartu restoraanid tühjaks,--Novitskii ühes arvatud;-

- kui pohlamari oma kõnede juures rohkem rõhku paneks käsitatava aine tundmise, aga mitte räägitavate sõnade roh- kuse peale, siis wõiwat tast pikapeale hea kõnemees saada;-

- kui "Sassimoodu" poiss "Ameerika Kristust" "Wanemuises" vaatamas käis, siis olewat ta üsna imestanud, et too jalg- palliga spordimees sääl nii tema nägu olewat ja teda nii imeosavast järele osanud kepeerida;-

- kui luba oma peal kasvava puhmastiku segamini ajaks ja revolvri kätte võtaks, siis olewat ta - kas võta või jätta - too pastor "Ameerika Kristusest";-

- meie "Idu" areneks palju jõudsamini kui "Idu" lehed korralikumalt värviainega kaetud oleks, sest muidu ei leitavat ei mikroskoobi ega teleskoobi abil mõnelt "Idu" lehelt mitte värvikübetki.

H e n o .

Sa oled ülihääd ja sinus on kaastundmus, ning sa mõistad mind. Olen jäänud nagu laps, ei suuda ega saa igale poole; pole võimalik waadelda üle aia kustuvat ehapäikest. Ma lühike ja piiratud vabadus ja vaade mu eelt.

Sa tunned ju lapsi? Mäletad sest ajat veel nooruspõlve vagu soove? Mäletad veel helli igatsusi kaugemast elust, eks olnud ta kena, eks olnud ilm täis imet ja hiilgust?.. Oh imedemaa, mis uinunud oli kaugete kauguste taga, kui palju temast hiilgus lapsele õnne ja küllust!

Ei olnud ülimat, ei suutnud süütu lapsehing ilusamat kujutleda, kui seda, mis meile kättesaamatuks jäänud. Vaata siis olid tujud! Ent waheldused naer ja nutt, nutt ning naer läbiseigi, kuid mured meile tundmatud olid, Võõrkas jäid hingewalud, pettumus ja elutühjus. Maailm oli paradisis. Loodus oli võluv nõiariik. Maakera oli ääretu suur; taewas kõrgel, avar ning ruumikas. Kirjus lillehtes oli ehitud hõiskav maestik ja libliklennuk kergelt võisime heljuda siia ja sinna ning otsida õisi tema värvirikkuses, et laskuda pubkamiseks nende magusalt lõhnawaile õilmeile. Piiramata vabadus ümbritses meid ja temas õnnelik hõisk, mängitav lindude laul ja särav päikese paiste laotasid me üle. Kas oli siis muresid hõõbe eest, kas oli siis aimdust elust? Mõõduvad mälestused külatänavailt, kus kasteheinast vanataat käe kõrval meid tuppa magama viis; kus ema hellus uinutas ja isahool me üle valvas. Olid need siis õieti mured, mis me tujusid muutsid?...

Olid need siis õieti mured... Kui ilm oli ilus, siis tuju oli hääd ja kui muutus see, siis muutus ka tuju, kuid wahelduv oli ta ja mitmekesine. Uus sõprus ja uus mäng tõi oma tuju ja meie võisime wahetada neid iga silmapilk. Meie võisime jooksta, hüpleda ja mängida, naerda ja nutta, gõisata ja laulda ning ilmlõpmatuseni õnnelikud, rahulikud ja rõõmsad olla. Olime väetud, ei osanud teisiti elada, ei osanud mõelda ega aru saada elu tõsidusest ning elusihist. Meid meelitati ja peteti ja me petsime ka iseendid, kuid see kõik pli nii naiiv, aus, armas, ilus, püha ja hääd.

Nüüd mõõdunud on lapsepõlv ja mõõdunud ka tujud. Avar maailm on avanud ning paljastunud omas väikluses end ja ta on tühi, nii kitsas, väike, iluta ja õudne. Pole enam seda suurt, ääretut maailma, pole enam piire, kuid temas pole

ka enam ilmsüütust, ei rõõmu ega õnne, vaid temas on hingepiinat, lõpmata walud ja mured-mustus, mis katab nagu pilvedega lapsepõlve puhta õnnetaeva. Ei enam ole aeg hüplemiseks, ei enam aeg naermiseks. Nüüd on tõsidus ja teadmine, nüüd allume saadusele ja kasule. Ja meie vajame õiglust ja tõtt, tahame õigust ja saaduseparasust, kuid teda pole kusagil leida. Meie ei tunne armastust, sest inimpõlgus on asetunud teda. Ebamugav on elamine ja halbatuju loob elu. Väiklus ja kitsarinnalsus ning äärmine egoistlik mõiste ja rumal uhkustanne türanniseerib inimlapsi. Meil pole kannatust teiste mõistmiseks, pole püsi selgitamiseks arusaamatsut. üksiktne on aateline külg - rühi edasi ja võta, mis saadi... Meie võitleme, võitleme ja rühime edasi, pole aega askeldusis imetlema lillede ilu, pole aega vaatlemiseks päikese hõbedast sära, pole aega kuulatamiseks lindude lõbusat laulu ja pole aega selgusele jõudmiseks, kuhu viib meid saatuse tee. Siin pole ruumi lapsepõlve tajudele, siin pole õrnade unistuste kodu... Maailm keerleb meie ümber ja siin seisab nagu tseentripunkt meie inimlik "m i n a"

Meie ei lepi aga sellega. Ei saa rahu ega seisku, nagu roimar kainrändavad meie mõtted. Korra tõusevad nad kõrgemale taewatähtedest ja laskuvad säälsamas maakera saladuste sügavusse ning liiguvad ilma ruumi kaugemale ettekujutusist ja ilmuvad unesti me juure, ning nagu tuulekeeris keerlevad me ümber põimides ja mähkides me ette muinasjuttu minewiku päevilt. Kõrguse atmosfääresse tungib meie hing ja otsib säält sinavast tühjusest rahu- ning pukkeprika. Antiik lapsepõlve toob tagasi mõttekäik ja nooruse ilmsüütuse wägeis riides ilmub esile igatsus, mis täitis kord südant. Sa elutormest wintsutatud inimene, vaata, säält nagu võluv haldjast hõljub päikese kullas üle lõhnavate õite kujund su noorusest! Ta meelitab ja kutsub sind, et lasta su eest mööduda mälestusi. Käriseb kaheks unistuse eesriie ning/avaneb maailma näitelava, kus demonstreerub elu tragöödia. Tunned sa teda säält eelmängus saatuse libedal teel? Inimene, teisend selles elumängus oled sina isel!

Kui kodune ning tuntud ja sobiv säält dekoratsioon! Tal punduvad petlikud kulissid ja nüüdsed walevärvid, inimene nende seas on nagu jumalans süütu ja puhas ja tema hing on õrn nagu lõhnav roos sügiskülmade vastu. Möödub saam ja möödunud on lapsepõlv. Armastus süütab teadmise

leegiga südame salajamaa toad ja sa viibid viivuks
igatsuste maskeraadi keskel, ning sa näed kuidas õnne-
puna lõkendab nooruse põskeil. Amori tiibade salajane
nõiduslik sahin ja vaikne sõnade sosin kostab su ümbrus-
ses. Sündinud on "esimene armastus" ja sündinud ka esi-
mene mure. Sääli sirguvad nad kõrvalt käsikäs kasvades
ja nende vari loob pimestava õnne, lühikese eha-koit
öö, mis hetkeks ja pole enam. Mägematult vajub eesriie
ning labi on esimene stseen elu näidendist. Ja nüüd...

.....
.....

Elu, kuhu oled sa paisanud oma õnneotsiwa lapse;
elu, kuhu oled sa seistnud temalt inimesestuse; elu,
kus oled sa viinud inimese pühaduse ja tema jumaluse
ja elu; kus oled sa jäanud ise???

Lõõdas on maskeraad. Maailmas pole üsivat pette-
mängu, peol pole kestvat rõõmu ja õnne. Maailmas pole
õnne, sestta on välja tõrjutud. Kevadet vahetab sügis
ja oobika õnnehõiskeid vahetab luige kurbalaul koltu-
nud kesavaljal.

Pole tahtmist kordumiseks raskustest, mida elule
saatus pääle pannud, pole tahtmist hädada raskuse sur-
ve all, vaid kordan veel, et elu on võitlus ja nõrge-
mad alluvad võimsamaile. Olin kaotanud usu võitu, olin
lootusetu ja võidetud, kuid sääl tulid sina ja hüüdsid
mind raskuse ikkest ja ma uuesti nägin lootuses teed.
Usun, et võidani julgusta veel mind, kui olen nõrkemas!

Sääli ajuvad nad - kaks lumivalget luige sihil
üksteise poole, kuid kas jõuavad nad kunagi oma sõudmise
sademasse? Meid lahutab läbipaistmata vahe, mis võit-
mata tugev, kuid luiged - nad sõuavad üksteise poole;
nad otsivad varjude tagalt teineteist ja nende häälit-
sus manitseb usule ja lootusele, kuigi võib olla nad
kunagi üksteiseni ei jõua.

Räägitakse, et -

(Algus 17. leheküljel)

- kiisal olevat kalduvusi don Juaniks saada ja et ta iseenda nagu pööraselt armastavat, sest igal parajal juhusel uurida ta seda armatsevalt peeglist; -
- kellegil olla kavatsus oma nimest ühte tähte maha kustutada kiisade arvaX kahekordestada.
- Hendriku pojalt olevat niisugune nägu, nagu oleks ta vee asemel sappi goonud ja et tal süda üldse puuduvat. (Meie preilid võiks ehk järele proovida, kas viimane kuulujutt ka õige peaks olema); -
- Ants olla kõik oma võlad (vanapaganale), olgu see siis kas või 5 markagi, kõige ausamal kombel kinni maksnud; -
- meie pangapidaja plevat toonitanud trigonomeetria tunnis, et see olevat imeodav, kui üks asi maksab "ainult" 15.000,- marka; -
- talvel olevat väga hääd olnud, kui pinginaaber kirja-toimetaja, sest siis võivat trigonomeetria ja algebra valemid uiskudega "Kalewi" jääle kirjutada; -
- kui tsirguke (sa kena linnuke) ja roosike ära surevad, siis olevat kõigil perenaistel hääd meel, sest seep minevat ennekuulmataodavaks; -
- kui-olga hingusele läheb, siis olevat maameestel tuline hääd meel, sest parim põlluväetis - kondijahu - minevat siis imeodavaks; -

M a a d e t e a d u s e t u n n i s .

Õpetaja: "Koort, missugusteks tõugudeks jaguneb suur vene rahvas?"

Õpilane: "Kalavenelased, palgiparvetajad-venelased ja müüritegijad-venelased."

Õpetaja: "Kas tõesti nii jagunevad?"

Õpilane: "Jah, pidin unustama - sibulakaupmehed-!"

V A N A K A D A K .

Kesk kivihunnikuid, lagedal nurmel kasvab vana, koleharuline kadak. Ta on jäänud siia neilt ajalt, mil kogu seda kallakut nurme kattis tugev männimets. Kui kena oli siis kadakal kasvada. Suured puud ümberringi kaitsesid teda igasuguste väliste üllatuste eest ja justustasid päleegi ilusaid lugusid sellest, mida nad kõik kõrgelt nägid. Tema jälle pajatas lookesi sellest, kuidas talvel jänesed tema tihedate okste all magasid, külmaga emajänesed sünnitamisvaludes vaevlesid ja vastsündinuid püüdsid soendada, kuidas suvel tuliussid samblas vingerdasid, linnud põõsas pesi ehtasid ja kuidas mõni laps vahel metsa eksis. Kadak tundis hästi omi suuri sõpra, kollasetüvelisi mände. Ta oli näinud neid väikesed olevat, siis suureks sirguvat ja tugevaks paisuvat. Ainult tema jäi endiseks. Küll ahmisid suured sõbrad valguse tema eest ära, kuid kadakal ju sellest suurt lugu polnud. Temale aitas neist raasukesist, mis teiste laualt langesid.

Ent muutusid ajad. Tulid kirvemehed ja üksteise järele langesid tugevad männid. Kadaka ümber oli kui sõjaleeb. Risti-rästi lamasiid suured puud ja laotasid laiali vaigu-lõhna. - Mehed askeldasid, koristasid suuremad puud ja hakkasid kütist põletama. Nüüd tegi ka vana kadak eluga lõpuarved, kuid jäi ometi ellu. Pidi tedagi raiutama, kuid tema kõhar latv kindlustas talle elu. Vana taluisa jättis ta nurmele iluks ja tema ümber koguti kivihunnik.

Nüüd on kadak juba paar inimpõlve võidelnud lagedal nurmel tormidega. Ta liheksed on muutunud sitkeks, kuid latv on jäänud hõredaks. Kaks haru on koguni kuivanud ja ainult hallid reetsud on veel püsti. Need paistavad heemikusel udus kui härjasarved. Kuivab aga ka koomas haru, siis püüvad nad veel mõne aja, kuni karjapoiss nad sügisel tuletetemiseks kasutab. Siis on kadunud wiimane mälestusrikas metsade kasvandik nurmelt ja kultuur pühitseb oma võitu looduse üle.

R. Soots.

VMUINASJUTT TOOME OHVRIKIVIST

Kunvalge hilissügis öö;
linna magab, lõpetanud töö.
Ma Toonel kõnnin, mul pole und,
ehkki läheneb kesköine tund.
Radasiid tuntuid läheb mu tee,
viib ohvrikivile mingi sund
mind ka nüüd mil käes waimude tund.
Ma väsin, valin puhkuseks kivi,
selle, kuhu esivanemad toond ivi
ja muud, mis leidunud talus:
ohvriks jumalale rõõmus ja walus.
Nii istun ja mõttisse vaon
ja minevikku ilusasse kaon,
kui äkki koputust tasast kuulen,
nagu käriseks aken, lahtine tuulen
Ja avades siõmi näen kummalist imet,
end asku ei taha, sest pole ju pimet;
Mu ees seisab Toome Vanake hall,
tal ümber aga tihe uduvall.
"Seisa püsti - see kohtukivi sääl!"
nii Vanake lausub ja kare ta hääl.
Ma ehmun - ei sõna saa suust,
värin läbi käib-lihasst ja luust.
"Ära kardada!" nii Vanake julgustab mind,
"ei karistada tahtnud ma sind,
kuid kuule miks istuda kivil sel
ei tehi keskööl hilisel".
"Kuula - sest mööda onnaasteid sadu,
me maal onkõinud palju sõjaradu,
ent siis kui usku meil werise möögaga toodi,
kui õitsvaist asulaist varemed loodi:
Siis kui Tartut piiras rüütlite ring,
kui kartuses värises lapsegi hing:
Siis timukas täitis siin kohtuotsust valjut,
määris verrega seda Skandinaavia kaljut!"
Lausunud seda, kaob Vanake ära,
ja tasa udust kostab relvade kõra,
ning kuu, see tumeneb, kuhi kustub.
Õndselt nüüd tühi Toom mustub.
Pikalt möödub aeg, kuni pilti me uut,
näen kivi ümber seisvat kohtunikku kuut,
kelle keskel seisab kivil värisev naine -

võluv, sütitav iludus maine,
 ta silmist sähvib välke, täis tuld ja kirge.
 Aga keha, mis omab graatsiat, sirge
 katab vangla pikk ja must rüü.
 Talle vastu on tõstet ärgandja süü.
 Kõik vaikivad ja nagu sunduse veel
 tarretub kõik - ei kahinatki Toome mäel.
 Kõneks siis vanem auväärt avab suu,
 kuu tumeneb - miks peidab end kuu.
 "Sa kõrge päaliku tütar, mind kuule,
 räägin sõnu, mis südamesse puule
 teeks haavu, ent sa ei kohku.
 kivi vist täidab su südame lohku,
 Sa armusid preestrisse, kes vaenlane meile,
 viisid otsused salajased kõik tead a neile:
 keda vaenlasiks, tüütleks nimetame me.
 Oh häda, miks toimi nii lasete, jumalad, te.
 Ei käsku, ei keeldu su armule säe,
 ent kuhu jõudsid sa ise, end näe:
 saad emaks-peagi, ei sind vaja
 enam preestri võõra armuküllas maha.
 Ma lõpetan, küsin neilt sinu nõu,
 mis teha?" A Ja vastus, nagu raksataks kõu,
 kõlab otsus: "SURMA!" ja siis
 veel tumedalt, salapäraselt sahiseb hiis.
 Eh.

K I L D E .

1. Ennast võita on suurim võit.
2. Tugeva nõrkus on nõrga tugevus.
3. Tõe tundemärgiks on lihtsus.
-?-
4. Truudus pole mitte armastus,
vaid iseloomu tugevuse tunnus.
Tolstoi.
5. Naisterahvad, kes tahavad ennast näidata
võoruslikena, hakkavad neid kaotama.-

